

Polgár Alapítvány az Esélyekért
Romák – Tehetség – Esélyek
2011. május 13–14. Budapest

Összefoglaló
Roma tehetségnapja
2011. május 14.

A workshopon hét szervezet vett részt:

Európai Roma Zenei Szakkollégium – Tromposch Julianna projektvezető

A Szakkollégium ötletét a ma már Berlinben élő, roma származású gitárművész és zeneszerző, Snétberger Ferenc vetette fel. A gitárművész korábban Németországban egy zeneileg tehetséges szintű és roma gyermekeket felkaroló roma zeneművészeti középiskolában tanított. Közép-kelet európai koncertsorozatain roma fiatalokkal és családokkal találkozási lehetőségeket nyújtott. Közép-kelet európai koncertsorozatain roma fiatalokkal és családokkal találkozási lehetőségeket nyújtott, miszerint szükség van egy olyan speciális intézményre - Roma Zenei Szakkollégiumra -, amely a németországi intézmény mintájára a tehetséges roma fiatalok felkarolásában, mentorálásában hiánypótló és egyedülálló segítséget tud nyújtani.

Gondolatok a beszélgetésből:

- Sok olyan mentor jelentkezett náluk munkára, akik már korábban dolgoztak különböző hátrányos helyzetűeket támogató programokban, ez megkönnyítette a munkájukat.
- Meg kell teremteni a tehetségek egyéni tanulási útjának a lehetőségét. Ezt a magyar jogszabályi környezet, az iskolák gyakorlata nem támogatja.

Karaván Művészeti Alapítvány – Nyári Pál – az alapítvány vezetőségi tagja

Civil kezdeményezésre jött létre, azóta is önkéntesek munkájával működik 2000 óta a Karaván Stúdió. A stúdióba felvett, nehéz körülmények közt nevelkedő gyermekekkel időközben négy színdarabot hoztak létre a csoporttal foglalkozó tanárok, színészek. Mivel a cigányság ügyeit intéző kisebbségi önkormányzatok pénzsűkében vannak, a kulturális feladatokat ellátó intézményeket alig támogatják, ezért a Karavánt (az önkéntes munkán kívül) továbbra is pályázatokból működtetik. 2006-ban tizenhat pályázatukból tíz volt sikeres.

Gondolatok a beszélgetésből:

- 20-25 hallgató jár a színi stúdióba, ezek kb. negyede, harmada roma.
- jelenleg nem kapnak semmiféle végzettséget, illetve azt igazoló oklevelet az ide járók.

Talentum – Rajkó Oktatási és Művészeti Alapítvány – Gerendási István igazgató

A Rajkó-Talentum Nemzeti Kisebbségi Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Táncművészeti és Zeneművészeti Szakképző Iskola 1991 óta működik. Fenntartója a Rajkó Oktatási és Művészeti Alapítvány, működésének elsődleges célja a személyre szabott művészeti képzés mellett, a nem pusztán tudásban, technikai felkészültségben, sokkal inkább hozzáállásban megnyilvánuló profizmus közvetítése a tanuló felé. A diákok a többlépcsős képzés során a Zeneművészeti - illetve a Táncművészeti Tagozaton a korosztályuknak megfelelő általános ismeretanyag mellett különlegesen nagy óraszámokban foglalkoznak a művészeti szak-, és kiegészítő tárgyak minél mélyebbre hatóbb elsajátításával. Az intézményben folyó nevelés-oktatás középpontjában a cigány fiatalok közel 60

éves hagyományra visszatekintő cigányzenei és a másfél évtizedre visszatekintő klasszikus zenei képzése, illetve hivatásos tánc- és zeneművészeti pályára történő felkészítése, valamint főiskolai beiskoláztatása áll.

Gondolatok a beszélgetésből:

- A Rajkó Művészegyüttes jövőre lesz 60 éves.
- „Farkas Gyula módszer” az analfabéta roma gyerekek zeneoktatására.
- A magyar zeneoktatás ma sem ismeri el a cigányzenét.
- Ez az egyetlen európai cigányzenét oktató iskola.
- Közép- ill. felsőfokú OKJ-s végzettséget ad.
- Van egy „kvázi” zeneakadémiára felkészítő, tehetséggondozó osztályuk is.
- Súlyos anyagi gondokkal küzdenek.
- Küzdenek a pályára állítással: Rajkó zenekar, Tánckar.
- Olyan településeken, iskolákban ahol szívesen látják őket, helyben is tartanak képzést. 7 ilyen hely van ma az országban.
- Együttműködésre lenne szükség.

Roma szakkollégium – Antal István jezsuita roma szakkollégium munkatársa

Keresztény Roma Szakkollégiumi Hálózatot hoznak létre a magyarországi történelmi egyházak. Szeptembertől három városban, Budapesten, Debrecenben és Miskolcon nyílik meg egy szakkollégium a cigány egyetemisták és főiskolások számára. Budapesten a római katolikus egyház részéről a jezsuita rend, Debrecenben a református egyház, Miskolcon pedig a görög katolikus egyház lesz az intézmény fenntartója. A tervek szerint később újabb városokban is alakulnak majd szakkollégiumok. Európában máshol nincs példa ilyen kezdeményezésre, és külön érdemes kiemelni, hogy több keresztény felekezet közösen alapítja meg a hálózatot.

Gondolatok a beszélgetésből:

- „Ha egy roma fiatal elkerül a cigánysorról, elveszti identitását.” Jogos-e ez a felvetés?
- Szeretnék felvállalni az identitás fejlesztését, erősítését. A cél egy erős kettős-identitás kifejlődésének a segítése.

Romaversitas Alapítvány – Daróczy Gábor igazgató

A Romaversitas a felsőoktatásban tanuló roma fiatalok képzési és ösztöndíjprogramja. Tizennégy éve foglalkozik egyetemista és főiskolás roma hallgatók támogatásával. Nemcsak ösztöndíjat és különféle szolgáltatásokat biztosítanak, hanem teret adnak egy pezsgő közösségi életnek is. Meggyőződésük, hogy a nagyjából halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok számára az anyagi támogatás önmagában nem elégséges; készségeiket fejlesztő, hátrányaikat kompenzáló képzési programra is szükség van ahhoz, hogy tanulmányaikat sikeresen befejezzék, és versenyképes tudással kerüljenek ki a munkaerőpiacra. A diákok nagy részének az ösztöndíj önmagában is hatalmas segítséget jelent. A havi harmincezer forintos támogatásnak köszönhetően kevesebb diákmunkát kell vállalniuk, és több időt szentelhetnek egyetemi tanulmányaiknak, szakmai fejlődésüknek.

Az a céljuk, hogy hallgatóik kiegyensúlyozott, identitásukat vállaló, felelősen gondolkodó és választott szakmájukat magas szinten művelő szakemberekké váljanak.

Gondolatok a beszélgetésből:

- Az alapítvány kétfordulós felvételi eljárás során választja ki hallgatóit; a felvételt nyert fiatalok ösztöndíjas jogviszonya a diploma megszerzéséig, illetve tagságuk megszűnéséig tart.

- Folyamatosan figyelemmel követjük a hallgatók tanulmányi előmenetelét. Ösztöndíjmegvonással vagy akár szerződésbontással is járhat, ha a hallgató tanulmányi eredménye nem éri el a közepes rendűt, vagy ha nem teljesíti a Romaversitas képzési programjában vállalt kötelezettségeit.
- A Romaversitas Alapítvány a 2010-2011-es tanévben 51 fiatal támogat, akik Pécsről Szegedig az ország tizenkilenc felsőoktatási intézményében, a mechatronikai mérnöktől az orvoson keresztül a szociális munkásig harminchét különböző szakon tanulnak.

Muzsikás családi tradíciók a tehetségnevelésben – Suki Andrásné és ifj. Suki András zongoraművész

Suki András 1981-ben született Budapesten muzsikás család sarjaként. Édesapja primás és jelenleg a 100 Tagú Cigányzenekar helyettes-koncertmestere, valamint a Talentum Művészeti Szakiskola zenetagozat-vezetője, akitől a cigányzene iránti szeretetet kapta. Eleinte természetesnek tűnt, hogy folytatva a családi vonalat belőle is cigánymuzsikás lesz, de édesanyja korán bevezette a klasszikus zene világába, ami végül annyira elvarázsolt, hogy 5 évesen elhatározta, hogy lemond a primás életről, és inkább zongoraművész lesz. Pályája egyenesen a Zeneakadémiáig vezetett, ahol 2005-ben diplomázott. Azóta a Talentum Zeneművészeti Szakiskolában fiatal roma gyerekeket tanít klasszikus zongorára. 2001. február óta a Rádió C komolyzenei műsorának szerkesztő-műsorvezetőjeként dolgozott.

Gondolatok a beszélgetésből:

- A cigányzene az utóbbi évtizedeket nézve úgy tűnik, hanyatlóban van. Ez azt is jelenti, hogy a magyar kultúra egy óriási szeletét kezdjük teljesen elveszíteni, és ha nem ápoljuk ezt a világon egyedülálló műfajt, akkor lassan teljesen ki fog halni, míg végül csak néhány nosztalgikus emlék marad belőle egy letűnt kor maradványaként.
- A tehetséggondozásban kulcsfontosságú a család szerepe. Tartani kell a kapcsolatot a családdal, kiemelten az anyákkal.
- Kétfelől kell a gyerekeket „megfogni”, a tanár, és a szülő oldaláról.
- Egészen másképp fejlődnek azok a gyerekek, akikre odafigyelnek, akikkel foglalkoznak a szülők.

Arany János Tehetséggondozó Program - Tolnai József irodavezető

A Hátrányos Helyzetű Tanulók Arany János Tehetséggondozó Programjában részt vehetnek azok a középiskolák és kollégiumok, amelyek közösen vállalják a program célkitűzéseinek a megvalósítását, valamint céljuk esélyt teremteni a felsőoktatásba történő bejutásra azoknak a hátrányos helyzetű tanulóknak, akik a Tehetséggondozó Programban való részvétel nélkül nem vagy csak aránytalan nehézséggel kezdenék meg tanulmányaikat a felsőoktatásban.

Gondolatok a beszélgetésből:

- A 2000-ben indított Arany János Tehetségkutató Programban akkor háromszáz diák vett részt, ma azonban már háromezren tanulnak ennek keretében.
- A programnak saját kerettanterve van.
- Kötelező a kollégium vállalása.
- A kiválasztás kompetenciamérés segítségével történik.

Futball Tehetségmentő Program – Polgár Alapítvány – Szőke Judit igazgató

A Polgár Alapítvány az Esélyekért tehetségkutató pályázatot hirdet a futball területén kimagaslóan tehetséges 12-13 éves fiúk számára. A pályázat célja, hogy lehetőséget biztosítson olyan hátrányos helyzetű, elsősorban roma fiatalok számára, akik szeretnék a futballal komolyan foglalkozni, de nincs módjuk igénybe venni olyan sportklub vagy sportegyesület szolgáltatásait, amelyek elengedhetetlenül szükségesek tehetségük kibontakoztatásához, a futballkarrier kiépítéséhez. A pályázatra jelentkezők teljesítményét tehetségkutató szakemberek értékelik. A legtehetségesebb fiatalok meghívást kapnak egy edzőtáborba, majd a legjobbaknak segítséget nyújtanak NB-s klubok utánpótlás csapataiba illetve futballakadémiákra bejutni. Mentorációval és ösztöndíjakkal is segítik a klubokba bejutott gyerekeket.

Tehetségálózatok a Kárpát-medencében és az EU-ban - Prof. Csermely Péter a Nemzeti

Tehetségsegítő Tanács elnöke

Csermely Péter biokémikus, hálózatkutató a [Semmelweis Egyetem](#) Orvosi Vegytani, Molekuláris Biológiai és Pathobiokémiai Intézetének egyetemi tanára. [2006](#)-ban a Nemzeti Tehetségsegítő Tanács elnökévé választották és a hazai tehetséggondozás összefogásán munkálkodik.

A prezentáció sarokpontjai:

Mo. élen jár a tehetségek megtalálásában és fejlesztésében:

- 200 támogatott tehetségprogram
- 11170 szakember képzése
- 500 Tehetségpont
- több száz Tehetségnap
- 25 Tehetségsegítő Tanács: szakmai, területi együttműködés
- 20000 tehetséges fiatal

Új intenzitású európai együttműködés elindítása

- 10 EU tagállam, EU kiterjesztés (IV. 7-9 első EU Tehetségnap)
- terveződő EU határozat + programok

A helyzetünk nehézségei

- hálózatképzés: meglévő értékek sokszorozása (egymás erősítése, jó gyakorlatok, együttműködés)
- a társadalom és az oktatás hatásai (értékválság, tanárképzés, továbbképzés hiányosságai, stb.): a tehetséggondozás a reménység szigete az igénytelenség óceánjában
- meglévő értékek erodáltak (pedagógus energia és idő, szakkörök, finanszírozás, stb.): értékmentés
- tehetségpedagógia + konkrét szakmai alapok kellő aránya
- felesleges adminisztráció elkerülése
- a túlzott növekedés elkerülése (a csapból is tehetséggondozás folyik...)
- (területi és hozzáférés helyzetéből fakadó) fehér foltok csökkentése: **hátrányos helyzetű térségek + SOKKAL több roma tehetség felismerése és segítése**
- a sokféle akarat összhangjának megteremtése – sértődésmentesen

Gondolatok a beszélgetésből:

- Nincs más út, minthogy Magyarország megtanul együttműködni.
- Nagyon jó lenne, ha megalakulna egy Roma Tehetségsegítő Tanács!

A szakmai műhely résztvevői egymás programjának megismerése mellett a tehetségsegítő programok környezetéről, lehetőségeiről, nehézségeiről cserélték ki gondolataikat. A nehézségek között első helyen szerepelt a források hiánya, előteremtésének lehetősége. De felmerültek a jogszabályi környezetből (elsősorban a bonyolult, és kedvezőtlen oktatási jogszabályi környezetből) adódó nehézségek is. Általános volt azonban a vélekedés, hogy nagyon sokat segíthetnek egymásnak a különböző szervezetek a tapasztalataik, jó gyakorlataik megosztásával, vagy akár konkrét szakmai, anyagi segítség nyújtásával, mint ahogy ad- hoc módon ez meg is szokott történni. Csermely professzor úr felvetését továbbgondolva, a jelenlévők elhatározták, hogy a további együttműködés formalizált módjának megvalósítására, célul tűzik ki a **Roma Tehetségsegítő Tanács** (RTT) létrehozását. Szőke Judit a házigazda Polgár Alapítvány részéről vállalta, hogy az RTT megalakítását előkészíti.